

Wrocław, 17 maja 2024 r.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym pani dr ANNY KRZYSZTOFIK - BUCZYŃSKIEJ

sporządzona w oparciu o Uchwałę nr 236/2023 Senatu Akademii Muzycznej
im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 18 grudnia 2023 r.

SYLWETKA HABILITANTKI

Pani dr Anna Krzysztofik - Buczyńska jest absolwentką Akademii Muzycznej w Warszawie Filia w Białymstoku w klasie klawesynu prof. dr hab. Lilianny Stawarz (dyplom z wyróżnieniem, 2008 r.).

Ukończyła także z wyróżnieniem jednolite studia magisterskie (2001) oraz studia podyplomowe (2002) w zakresie pedagogiki instrumentalnej – gra na fortepianie w tej samej Uczelni w klasie prof. Jerzego Kadłubskiego.

Stopień naukowy doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka nadany uchwałą Rady Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie Habilitantka uzyskała w dniu 24 czerwca 2015 r. Tytuł rozprawy doktorskiej brzmiał: „Między fortepianem a klawesynem - różnice w interpretacji na podstawie wybranych utworów”. Promotorem przewodu była prof. dr hab. Lilianna Stawarz.

Od roku akademickiego 2017/2018 pani dr Anna Krzysztofik - Buczyńska prowadzi klasę klawesynu głównego w UMFC Filia w Białymstoku (od roku 2015 na stanowisku adiunkta).

Od roku 2008 pracowała na UMFC w Warszawie Filia w Białymstoku również jako pedagog uczący pianistów i organistów gry na klawesynie dodatkowym.

Od roku 2001 pracowała na stanowisku akompaniatora UMFC w Warszawie Filia w Białymstoku (między innymi w klasie saksofonu, oboju, skrzypiec, altówki oraz śpiewu).

Oprócz zajęć z instrumentalistami Habilitantka prowadziła takie przedmioty jak korepetycje operowe (od 2018 roku) oraz praca dyrygentem (w latach 2015-2017).

Powierzono jej również prowadzenie zajęć o nazwie „zagadnienia wykonawcze muzyki baroku” (w roku akademickim 2015/2016).

W roku akademickim 2022/2023 była kierownikiem muzycznym przedstawienia studenckiego *Bastien i Bastienne* W. A. Mozarta w reżyserii Pawła Chomczyka.

Od 1 września 2011 r. Habilitantka jest także zatrudniona na etacie w Operze i Filharmonii Podlaskiej - Europejskim Centrum Sztuki im. Stanisława Moniuszki w Białymstoku, na stanowisku: muzyk orkiestrowy, I głos pianista - klawesynista. Do jej podstawowych obowiązków należy realizacja partii orkiestrowych, wykonywanych na fortepianie, czeleście, klawesynie i pozytywie. Jest także pianistką - akompaniatorem, biorącą udział w produkcjach dzieł scenicznych, podczas prób muzycznych i reżyserskich.

Pani dr Anna Krzysztofik - Buczyńska wraz z mężem prowadzi również Zespół Muzyki Dawnej CONSORT 415 (założony podczas studiów) działający przy Europejskim Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku.

Z przedłożonej dokumentacji nie wynika, by Habilitantka podejmowała wcześniej starania o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Pani dr Anna Krzysztofik - Buczyńska przedstawiła wykaz swojego dorobku artystycznego zawierający jej aktywność jako solistki, kameralistki i członka większych zespołów orkiestrowych (takich jak orkiestra symfoniczna czy orkiestra teatru operowego), z podziałem na partie klawesynu i fortepianu. Na potrzeby niniejszej recenzji skupiłam się na aspektach związanych z klawesynem bądź realizacją bc na klawesynie lub pozytywie.

Habilitantka wykonała recitale solowe zawierające różnorodny repertuar z głównego kanonu literatury klawesynowej. Z dokumentacji wynika, iż programy kameralne, w których realizowała basso continuo zawierały utwory zróżnicowane stylistycznie. Pani Anna Krzysztofik - Buczyńska brała także udział w wykonaniach dużych form oratoryjno - kantatowych.

Ciekawym elementem działalności artystycznej Habilitantki jest zrealizowany w roku 2019 na zamówienie Opery i Filharmonii Podlaskiej materiał edukacyjny oparty na zbiorze 12 toccat na klawesyn solo J. A. C. de Seixasa. Na zamówienie tej samej instytucji powstał również cykl dziewięciu filmów popularyzujących wybrane zagadnienia muzyki dawnej. Pani Anna Krzysztofik - Buczyńska prowadzi także wraz z mężem kanał na YouTube, gdzie prezentuje swoje wykonania między innymi takich utworów jak *Sonaty biblijne* nr IV, V i VI J. Kuhnaua czy *Les Dominos* Fr. Couperina.

W załączonym do dokumentacji zestawieniu dotyczącym współpracy artystycznej Habilitantki z instytucjami kultury pojawia się pewna nieścisłość dotycząca daty lub nazwy instytucji. Wymieniona współpraca w ramach programu „Śpiewająca Polska” (od roku 2012) zapewne dotyczy Filharmonii Wrocławskiej, gdyż Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu istnieje od roku 2014 i kontynuuje opiekę nad programami edukacyjnymi powstałymi wcześniej.

Choć artystyczna aktywność Pani dr Anny Krzysztofik - Buczyńskiej w większości ma charakter lokalny i związana jest głównie z Białymstokiem i regionem Podlasia, dorobek artystyczny Habilitantki przyjmuje.

OCENA AUTOREFERATU

Autoreferat skonstruowany jest klarownie i przejrzysto. W pierwszej jego części Habilitantka w interesujący sposób omawia proces powstawania dzieła wskazanego jako osiągnięcie w ramach przewodu habilitacyjnego - płyty z twórczością klawesynową Tomasza Kamieniaka.

Opisuje poszczególne utwory oraz przytacza liczne wskazówki, jakie otrzymała od kompozytora podczas pracy nad tym repertuarem.

W dalszej części Autoreferatu pani dr Anna Krzysztofik Buczyńska precyzyjnie nakreśliła swój artystyczny profil oraz opisuje drogę którą zaprowadziła ją do momentu, w którym zdecydowała się na wybór klawesynu jako jednego z instrumentów, na którym podejmuje zawodowe wyzwania i spełnia swe artystyczne aspiracje.

Z lektury tekstu wynika, iż jest ona osobą, której zależy na wszechstronnej aktywności i która posiada spore umiejętności organizacyjne. Z pewnością cechuje ją także samodyscyplina oraz przywiązanie do łączenia działań artystycznych z osobami z grona rodzinnego.

Podejmowane inicjatywy świadczą o jej szczególnym zaangażowaniu w szeroko pojętą edukację, dydaktykę muzyczną oraz popularyzację sztuki zwłaszcza w regionie Białegostoku i Podlasia.

Interesującym i oryginalnym pomysłem pani dr Anny Krzysztofik - Buczyńskiej jest prowadzony w macierzystej uczelni (w ramach działalności Koła Muzyki Dawnej) cykl spotkań o nazwie Dawne Poniedziałki, podczas których, oprócz zgłębiania zagadnień wykonawczych młodzi muzycy poszerzają swe doświadczenia i wiedzę z zakresu innych obszarów kultury i sztuki, takich jak np. film, teatr czy literatura.

Autoreferat spełnia swą rolę - wyczerpująco podsumowuje całokształt dotychczasowego dorobku artystycznego i naukowego Habilitantki.

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Wskazane przez Habilitantkę **osiągnięcie** wynikające z art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) to **płyta CD** :

TOMASZ KAMIENIAK - UTWORY NA KLAWESYN

Na płycie zarejestrowane są następujące utwory :

KONCERT NA KLAWESYN I ORKIESTRĘ SMYCZKOWĄ op. 78 (2021/2022)

1. I Ardito
2. II Moderato
3. III Allegro marcato

Wykonawcy: Anna Krzysztofik-Buczyńska - klawesyn

Mirosław Jacek Błaszczuk - dyrygent

Orkiestra Opery i Filharmonii Podlaskiej - Europejskiego Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku

SZEŚĆ POWAŻNYCH UTWORÓW NA KLAWESYN LUB FORTEPIAN op. 47 (2011 rev. 2021)

4. I Etiuda - Quasi Alkan
5. II Elegia
6. III Scherzo
7. IV Trauermarsch
8. V Chorał
9. VI Postludium. Kiedy myśli stają się nieznośne

Wyk. Anna Krzysztofik-Buczyńska - klawesyn

SIEDEM BAGATELI NA KLAWESYN op. 70 (2019)

10. I Lento di antico
11. II Andante monotamente
12. III Deciso e spigoloso
13. IV Andante
14. V Tempo di marcia
15. VI Andante cantabile
16. VII Vivace

Wyk. Anna Krzysztofik-Buczyńska - klawesyn

17. ANIOŁY KOLORÓW NA CHÓR ŻEŃSKI I KLAWESYN LUB FORTEPIAN LUB HARFĘ
op. 80 (2022) DO SŁÓW WIERSZA ZBIGNIEWA STRYJA

Wyk. Anna Krzysztofik - Buczyńska - klawesyn

Międzyszkolny Chór Żeński przy III LO im. K. K. Baczyńskiego w Białymstoku pod dyrekcją prof. Anny Olszewskiej

Nagranie live prawykonania *Koncertu na klawesyn i orkiestrę smyczkową* zrealizowano 1 kwietnia 2022 roku w Sali Koncertowej Opery i Filharmonii Podlaskiej - Europejskiego Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku na klawesynie firmy Neupert model Blanchet o dyspozycji: 8', 8', 4', L.

Nagrania *Siedmiu Bagateli na klawesyn* i *Sześciu poważnych utworów na klawesyn lub fortepian* zrealizowano w maju 2022 roku w Operze i Filharmonii Podlaskiej - Europejskim Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku na klawesynie firmy Neupert model Blanchet o dyspozycji 8', 8', 4', L.

Nagranie *Aniołów kolorów na chór żeński i klawesyn* zrealizowano w czerwcu 2022 roku w Operze i Filharmonii Podlaskiej - Europejskim Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku na klawesynie firmy Wittmayer model Ruckers o dyspozycji 8', 4', L, wyposażonym w naturalne ptasie plektra.

Reżyser nagrania i mastering - Grzegorz Falkowski i Amadeusz Buczyński

Strojenie instrumentów - Amadeusz Buczyński

Łączny czas nagrania nie jest podany na okładce płyty - zauważyć jednak można kilkusekundowe rozbieżności względem rzeczywistego czasu trwania poszczególnych części lub utworów a wartością zamieszczoną w książeczce płyty.

Z pewnością na uwagę i docenienie zasługuje decyzja pani dr Anny Krzysztofik - Buczyńskiej o realizacji dzieła artystycznego w postaci płyty monograficznej. Klawesyn, po dość długim okresie zapomnienia, od kilku dekad zajmuje istotną pozycję wśród instrumentów wzbudzających autentyczne zainteresowanie kompozytorów kolejnych generacji. Choć szczęśliwie nie brakuje obecnie wartościowego współcześnie skomponowanego repertuaru na ten instrument, zawsze bardzo cieszy pojawienie się nowych utworów. Szczególnie, jeśli są one owocem naturalnej i bezcennej współpracy klawesynisty z kompozytorem.

Z twórczością pana Tomasza Kamieniaka nie zetknęłam się dotychczas bezpośrednio, trudno też znaleźć bliższe szczegóły na temat jego biografii kompozytorskiej. Habilitantka w Autoreferacie przybliżyła nieco tę postać, jednak są to informacje dotyczące aktywności i wykształcenia pana T. Kamieniaka jako pianisty. Z notki na stronie internetowej oraz tekstu w książeczce płyty (autorstwa p. Marcina Łukaszewskiego) wynika, iż mieszka on i tworzy aktualnie w Berlinie ale nie jest to wszak powód, dla którego próżno szukać jego nazwiska w programach najważniejszych polskich festiwali muzyki współczesnej takich jak Warszawska Jesień, Festiwal Prawykonawców czy Musica Polonica Nova. Jego twórczość publikowana jest w japońskim wydawnictwie Muse Press oraz polskim Ars Musica.

Można się zatem jedynie domyślać - nie wiem, czy słusznie, iż pan T. Kamieniak należy do grona autodydaktyków w zakresie kompozycji lub świadomie limituje informacje na temat swej kompozytorskiej ścieżki, pozostając tym samym (dla mnie) postacią nieco zagadkową.

Nie wnikając w ocenę jakości samych kompozycji chciałabym zauważyć, iż nie są to utwory o dużym stopniu trudności i nie stanowią one szczególnego wyzwania dla wykonawcy jeśli chodzi o warstwę tekstową (większość materiału w zasadzie można zagrać a vista - w przeciwieństwie do wielu klawesynowych utworów współczesnych, które miałam okazję poznać i w przypadku których praca nad przeczytaniem i utwaleniem samego tekstu może zająć minimum kilka tygodni lub dłużej). We wszystkich omawianych utworach zapis jest konwencjonalny; nie znajdujemy tu skomplikowanych lub atonalnych współbrzmień, wyzwań w postaci karkołomnych figur rytmicznych, nietypowych pomysłów fakturalnych lub sposobów wydobywania dźwięku.

W prezentowanych na płycie utworach pana T. Kamieniaka, niezależnie od tego czy są motoryczne czy liryczne, zauważyć można sporą ilość powtórzeń tych samych motywów. Struktura taka wymaga więc od wykonawcy ogromnych umiejętności, by „prosty” tekst zabrzmiał interesująco i z wyrazem - co w przypadku klawesynu jest zadaniem szczególnie trudnym. Kolejnym wyzwaniem jest uzyskanie dynamicznego i przestrzennego brzmienia klawesynu (zwłaszcza podczas nagrania), i nie mam tu na myśli operowania rejestrami instrumentu ale swoistą „dykcję”, wydobytą poprzez wyrazistą i świadomą artykulację oraz idiomatyczne klawesynowe „toucher”. Należy też zauważyć, że poszukiwanie skutecznych środków wyrazu w przypadku literatury dawnej i współczesnej na klawesynie to często dwa zupełnie różne światy - i choćby przywołana już wcześniej artykulacja wymaga często skrajnie innego podejścia.

W moim odczuciu utworem wyróżniającym się pod względem oryginalności, urody brzmienia, treści, formy i faktury jest ostatnia pozycja na płycie - *Anioły kolorów*. Od pierwszego przesłuchania utwór ten przykuł moją uwagę swoim wyjątkowym nastrojem i pięknym tekstem. Mimo drobnych intonacyjnych usterek w warstwie wokalne, z dużą przyjemnością wysłuchałam go wielokrotnie.

Mocnym punktem nagrania jest wykonanie *Koncertu klawesynowego op. 78* - docenić należy spójne brzmienie orkiestry smyczkowej, właściwe tempa i przekonującą dynamikę a także czytelne dialogi klawesynu z całym zespołem lub poszczególnymi grupami instrumentów.

W cyklu *Bagateli op. 70* z przyjemnością wysłuchałam nr II i VI. Najmniej przekonująco w mojej ocenie wypadły *Bagatele* nr III, IV, V i VII (na nagraniu nr 12, 13, 14 i 16), gdzie odczułam niedosyt wyrazowy i artykulacyjny - zapisane przez kompozytora wskazówki zrealizowane są poprawnie ale jednowymiarowo, co niestety może nawet przywołać skojarzenia z brzmieniem tzw. „midi” a nie naturalnego instrumentu. Moim zdaniem jedynym sposobem, by takich porównań uniknąć, należy odważnie i do ekstremum eksplorować wszystkie niuansy w grze legato, staccato, cantabile, secco a także, co bardzo ważne - w realizacji pauz. W przypadku braku zapisanej artykulacji, jak np. w części *Vivace Bagateli VII* (ścieżka nr 16) wykonawca ma ogromny przywilej nadania wyrazistego rysunku motorycznym powtarzalnym motywom tak, by tworzyły pełne napięcia gesty i frazy.

Podobne refleksje towarzyszyły mi w odniesieniu do zbioru *Sześciu poważnych utworów na klawesyn lub fortepian op.47*. Ten cykl zgrabnych miniatur stanowi dobry materiał - bazę do ćwiczenia wybranych efektów sonorystycznych i afektów - od motorycznej *Etiudy*, poprzez recytatywną *Elegię*, kapryśne *Scherzo*, pełen wewnętrznego niepokoju *Marsz*, ostinatowy *Chorał* i *Postludium* skupiające uwagę powracającym upartym motywem opartym na tekście „kiedy myśli stają się nieznośne”.

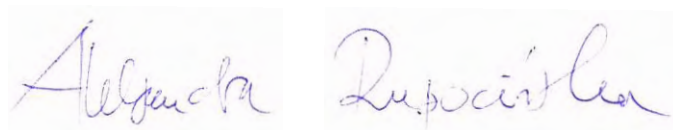
KONKLUZJA

Doceniając spore dotychczasowe doświadczenie zawodowe Habilitantki, potencjał i niewątpliwe walory jej gry dostrzegalne na recenzowanym nagraniu, mam jednocześnie przeświadczenie, że jej artystyczny rozwój to proces jeszcze nie całkiem ukończony. Jestem przekonana, że przy dalszej równie wyężonej pracy, pokorze i uważności - odkryje ona nowe pokłady swych wykonawczych możliwości.

Wskazana jako szczególne osiągnięcie artystyczne monograficzna płyta : T. Kamieniak - *Utwory na klawesyn* jest z pewnością dziełem oryginalnym oraz istotnym wkładem Habilitantki w rozwój oraz upowszechnianie kultury i sztuki w Polsce.

Stwierdzam, iż przedstawione przez Habilitantkę osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne spełniają wymagania stawiane przez Ustawodawcę.

Wniosuję do Komisji Habilitacyjnej o podjęcie uchwały popierającej wniosek o nadanie pani dr Annie Krzysztofik - Buczyńskiej stopień doktora habilitowanego.

dr hab. Aleksandra Rupocińska